

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2TdoVS/3/2022
Identifikačné číslo spisu:	9521100277
Dátum vydania rozhodnutia:	05.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Kostolanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:9521100277.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedníčky JUDr. Jany Kostolanskej a sudcov JUDr. Pavla Farkaša, JUDr. Martina Piovartsyho, JUDr. Petra Kaňu a JUDr. Emila Klemaniča v trestnej veci obžalovaného pplk. Ing. P. O., vedenej pre obzvlášť závažný zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona a iné, na neverejnom zasadnutí konanom 5. septembra 2022 v Bratislave o sťažnosti obžalovaného pplk. Ing. P. O. proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. júla 2022, sp. zn. 5 To 7/2022, takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť obžalovaného pplk. Ing. P. O. zamietla.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) 21. júla 2022 rozhodol podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku, že sudca tohto súdu, JUDr. Juraj Kliment nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania vo veci obžalovaného pplk. Ing. P. O., vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 5 To 7/2022 a ani v súvisiacej veci vedenej pod sp. zn. 5 Tost 14/2022.

V odôvodnení tohto uznesenia sa zároveň uvádza, že dotknutý senát najvyššieho súdu o námietke zaujatosti podanej voči sudcom JUDr. Petrovi Hatalovi a JUDr. Petrovi Štíftovi podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku nekonal.

Obžalovaný pplk. Ing. P. O. v sťažnosti uviedol, že napadnuté uznesenie považuje za nezákonné a svojvoľné, nakoľko nerešpektuje názor Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), vyjadrený v náleze z 9. decembra 2021, sp. zn. II. ÚS 300/2021, a zároveň sa preskúmateľným spôsobom nezaoberá jeho námietkami.

Menovite vo vzťahu k sudcovi JUDr. Jurajovi Klimentovi poukázal, že jeho zaujatosť v tejto veci bola konštatovaná výrokom označeného nálezu. Nakoľko tam obsiahnuté dôvody na vylúčenie JUDr. Juraja Klimenta pretrvávajú aj v tomto štádiu konania, potom samotná existencia dotknutého nálezu ho v danej veci diskvalifikuje ako sudcu. Podotkol, že ústavný súd dospel k tomuto záveru nielen z toho dôvodu, že

sudca JUDr. Juraj Kliment neoznámil svoju zaujatosť napriek príbuzenstvu k JUDr. Ondrejovi Repovi, ale tiež preto, že nereflektoval na obžalovaného argumentáciu týkajúcu sa nezákonného postupu jeho synovca.

Nerešpektovaním uvedeného nálezu, ktorý bol vydaný v tom istom konaní, bol porušený zákon v § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Obžalovaný v tejto súvislosti namietol, že na hlavnom pojednávaní neboli vykonané žiadne dôkazy, ktoré by spochybňovali jeho tvrdenie, že naňho prokurátori JUDr. Ondrej Repa a JUDr. Michal Šúrek vyvíjali nátlak za účelom priznania sa a usvedčovania iných osôb. Senát vedený JUDr. Jurajom Klimentom bez akýchkoľvek dôkazov, len na základe vlastného presvedčenia, pritom dospel k záveru, že skutočnosti uvedené v náleze ústavného súdu z 9. decembra 2021, sp. zn. II. ÚS 300/2021, sa nezakladajú na pravde. Napadnuté uznesenie súčasne dezinterpretuje tento nálež, ak sa v ňom uvádza, že ústavný súd v bodoch 11., 21. a 24. vyslovil, že JUDr. Ondrej Repa, PhD. bol vo veci obžalovaného dozorovým prokurátorom, keďže ústavný súd povedal len toľko, že bol činný v danej veci, čo je podľa obžalovaného nespochybniteľný fakt, keďže menovaný prokurátor ho s kolegom JUDr. Michalom Šúrekom vypočúval na Úrade špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky.

Subjektívnu zaujatosť JUDr. Juraja Klimenta má podľa obžalovaného preukazovať ten fakt, že si o ňom zhromažďoval materiály z iných trestných spisov, pričom čisto z mediálneho priestoru alebo vlastnej úradnej činnosti nemohol vedieť, od koho a v akých veciach má jednotlivé dokumenty žiadať.

Na adresu celého senátu, ktorý vydal napadnuté uznesenie, uviedol, že v rámci ním podaného odvolania namieta i zákonnosť rozhodovania o väzbe. Ak by teda nedošlo k ich vylúčeniu, potom by preskúmavali zákonnosť vlastného postupu v prípravnom konaní. Obžalovaný v tomto kontexte namietol, že títo sudcovia už majú sformulovaný názor na otázku jeho viny, nakoľko pri rozhodovaní o väzbe sa zaoberali aj otázkou dôvodnosti jeho trestného stíhania. K časti odôvodnenia napadnutého uznesenia, podľa ktorej senát 5 T najvyššieho súdu nebude preskúmavať svoj postup, nakoľko tento nebude predmetom prieskumu na odvolacom súde, obžalovaný podotkol, že ak všetci členovia senátu odvolacieho súdu už vopred oznámia, že o niektorej z odvolacích námietok, ktorú si ešte ani len nemohli naštudovať, rozhodovať nebudú, pretože takáto námietka je irelevantná, potom ich prístup nemožno chápať inak, ako jasný prejav subjektívnej zaujatosti k tejto veci. Najvyšší súd teda podľa obžalovaného bol povinný rozhodnúť aj o tejto námietke.

Z týchto dôvodov obžalovaný navrhol, aby najvyšší súd podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie a vo veci sám rozhodol o vylúčení sudcov JUDr. Juraja Klimenta, JUDr. Petra Hatalu a JUDr. Petra Štífta z vykonávania úkonov v trestnej veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 5 To 7/2022 a sudcu JUDr. Juraja Klimenta aj z vykonávania úkonov v súvisiacej veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 5 Tost 14/2022.

Iný päťčlenný senát najvyššieho súdu [§ 32 ods. 5 písm. d) Trestného poriadku, § 18 ods. 1 veta druhá zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov] po zistení, že sťažnosť obžalovaného pplk. Ing. P. O. spĺňa všetky formálne podmienky, v intenciách § 192 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia ako aj jemu predchádzajúce konanie a dospel k záveru, že táto sťažnosť nie je dôvodná.

Teoretické východiská rozhodovania o väzbe sú súčasťou odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, a preto postačí uviesť, že na vznik pochybnosti o schopnosti namietaného sudcu objektívne pristupovať k úkonom trestného konania v zmysle § 31 ods. 1 Trestného poriadku musia existovať celkom konkrétne skutočnosti osobného charakteru, týkajúce sa individuálne určenej trestnej veci (t. j. skutku, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie ako aj všetky s ním súvisiace faktické okolnosti; v praxi ide zväčša o prípady, ak je sudca sám poškodený trestným činom, má priamy právny záujem na prejednávanej veci alebo je svedkom trestného činu) alebo k menovite známym osobám, ktoré v nej vystupujú.

Z obsahu sťažnosti ako aj námietky zaujatosti týkajúcej sa sudcu JUDr. Juraja Klimenta vyplýva, že

obžalovaný prikladá najväčší význam nálezu ústavného súdu z 9. decembra 2021, sp. zn. II. ÚS 300/2021, ktorého samotná existencia má opodstatňovať vylúčenie menovaného sudcu z vykonávania úkonov trestného konania v tejto veci.

Týmto nálezom ústavný súd konštatoval, že väzobným rozhodnutím najvyššieho súdu zo 7. januára 2021, sp. zn. 5 Tost 56/2020, bolo porušené základné právo sťažovateľa (v tom čase obvineného) pplk. Ing. P. O. na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a tiež právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s jeho právom na zákonného sudcu, nakoľko v uvedenej veci rozhodoval sudca JUDr. Juraj Kliment, u ktorého možno mať pochybnosti o jeho nestrannosti. Týmto nálezom ústavný súd zrušil dotknuté uznesenie najvyššieho súdu.

Podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o ústavnom súde a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Vyššie označeným nálezom ústavný súd nevrátil vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (nič mu neprikázal - ako má ďalej postupovať a rozhodnúť), a preto tu, striktne vzaté, nenastal prípad tzv. vertikálnej kasačnej viazanosti podľa naposledy citovaného ustanovenia (a z toho dôvodu sa následne v tejto veci ani neuplatnil postup upravený v § 362b a nasl. Trestného poriadku). Inými slovami, pokiaľ trestná vec obžalovaného v ďalšom štádiu konania, zhodou okolností opätovne napadla do senátu 5 T najvyššieho súdu, tak tento už nebol povinný „bezvýhradne“ postupovať v intenciách skoršieho nálezu, ak si po preskúmaní a riadnom odôvodnení ustálil, že nastoleným skutkovým a/alebo právnym otázkam príliehavejšie zodpovedajú ním prijaté závery. Rovnako platí, že o vylúčení sudcov z vykonávania úkonov trestného konania sú oprávnené rozhodovať iba všeobecné súdy.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia je pritom zrejmé, že senát 5 T najvyššieho súdu vzal do úvahy existenciu predmetného nálezu, ktorého závery si po dôslednom ozrejmení dôvodov neosvojil; v stručnosti pre nezrovnalosti v skutkových okolnostiach, ktoré vyústili do zjavne nesprávnych záverov.

Iný senát najvyššieho poukazuje i na vlastnú judikatúru, podľa ktorej (I.) rozdielnosť právnych názorov orgánov činných v trestnom konaní a súdu na prejednávanú vec na jednej strane a procesných strán na druhej strane, pokiaľ ide o právne otázky, ktoré sa majú vo veci riešiť, nemôže byť bez konkretizovania relevantných skutočností z hľadiska § 31 ods. 1 Trestného poriadku podkladom na vznesenie námietky zaujatosti konkrétneho sudcu alebo sudcov, lebo neodôvodňujú ich zaujatosť zo zákonom predpokladaných dôvodov, t. j. pre pomer k prejednáwanej veci alebo osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka (a ich obhajcom, zákonným zástupcom a splnomocnencom) alebo pre pomer k inému orgánu činnému v trestnom konaní. (II.) Ani odlišnosť právnych názorov všeobecných súdov všetkých stupňov, vrátane právneho názoru vyjadreného v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky, nemôže z rovnakých dôvodov viesť k záveru, že orgán činný v trestnom konaní alebo súd je pre uvedenú odlišnosť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v takej veci [rozhodnutie uverejnené v Zbierke stanovisk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 34/2008-I. a II.; po nevyhnutnej úprave].

V tomto ohľade ani iný senát najvyššieho súdu nezistil dôvody na vylúčenie sudcu JUDr. Juraja Klimenta z vykonávania úkonov trestného konania v tejto veci.

Preskúmaním celého súvisiaceho spisového materiálu bolo zistené, že JUDr. Ondrej Repa, PhD. v tejto veci nebol nijako procesne činný (či už ako dozorový prokurátor v zmysle § 17 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, alebo ako prokurátor, ktorý by v danej trestnej veci vykonal hoci len čiastkový úkon; k tomu bližšie pozri uznesenie najvyššieho súdu z 8. marca 2022, sp. zn. 1 TdoVS 1/2022), čo ani sám obžalovaný, paradoxne, nespochybňuje. Do spisového materiálu síce

boli priložené z iných trestných konaní uznesenie o začatí trestného stíhania a zápisnice o výsluchu svedka Ing. B. S. a toho istého obvineného Ing. B. S., kde bol účastný prokurátor JUDr. Ondrej Repa, PhD., ale tieto obsahovo nesúvisia s osobou sťažovateľa, resp. s prejednávanou vecou. Za uvedenej situácie tu potom z dôvodu príbuzenstva medzi JUDr. Ondrejom Repom, PhD. a JUDr. Jurajom Klimentom v žiadnom prípade nemohol vzniknúť pomer sudcu k orgánu činnému v trestnom konaní - prokurátorovi.

Tvrdenie, že JUDr. Ondrej Repa, PhD. sa mal obžalovanému vyhrážať (logicky) inak ako prokurátor, môže zakladať pomer sudcu JUDr. Juraja Klimenta k obžalovanému, nakoľko ten by k nemu mohol prechovávať negatívny postoj z dôvodu, že priamo usvedčuje jeho príbuzného (synovca) z protiprávnej činnosti. S prihliadnutím na stabilnú rozhodovaciu prax i konkrétne okolnosti tohto prípadu však táto obava z nestrannosti nie je opodstatnená.

Nadväzujúc na predchádzajúci odsek, pokiaľ podanie žaloby na ochranu osobnosti, návrhu na disciplinárne opatrenie či trestného oznámenia obvineným na sudcu automaticky nespôsobuje jeho vylúčenie z vykonávania úkonov trestného konania (rozhodnutia uverejnené v Zbierke pod č. 11/2009-I. a 22/2011), tým menej môžu takýto následok spôsobiť uvedené prejavy namierené voči osobe, ktorá je príbuzná so sudcom konajúcim vo veci obvineného. Je nepochybné, že opačný prístup by mohol viesť k účelovému vylučovaniu neželaných sudcov, a tým ovplyvňovaniu, kto bude rozhodovať alebo nerozhodovať o konkrétnej veci.

Ako už bolo napokon uvedené aj v napadnutom uznesení, vec vedená pre podozrenie z údajného nátlaku zo strany prokurátorov JUDr. Ondreja Repu, PhD. a JUDr. Michala Šúreka na pplk. Ing. P. O. bola podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku odmietnutá uznesením vyšetrovateľky Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Pezinku z 30. júna 2021, ČVS:ORP-6/1-VYS-PK-2021. Obžalovaný pplk. Ing. P. O. pritom sám odvolal toto tvrdenie o vyhrážaní, keď sa menovaným prokurátorom písomne ospravedlnil 23. marca 2021. Pokiaľ obžalovaný teraz opätovne zmenil svoj postoj k tejto veci bez toho, aby to náležite vysvetlil a podložil novými dôkazmi, ktoré by jeho tvrdenia objektivizovali, tak potom ich ani pri značnej miere tolerancie nemožno považovať za relevantné.

Výhrada, ktorú obžalovaný uplatnil vo vzťahu ku všetkým členom senátu 5 T najvyššieho súdu, sama osebe nie je spôsobilá, aby sa o nej vôbec konalo. Výplýva to priamo zo znenia § 31 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého dôvodom vylúčenia sudcu alebo senátu nie je skoršie rozhodnutie sudcu alebo senátu o obvinenom..., a to ani v tej istej trestnej veci. Toto ustanovenie nadväzuje na § 32 ods. 6 Trestného poriadku v tom smere, že bližšie upravuje tie procesné situácie, ktoré zjavne nezakladajú dôvod na vylúčenie sudcu z vykonávania úkonov trestného konania v konkrétnej veci.

Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že hoci v minulosti Trestný poriadok výslovne stanovoval, že sudca rozhodujúci v prípravnom konaní nesmel následne rozhodovať vo veci tej istej trestne stíhanej osoby aj po podaní obžaloby, takúto inkompatibilitu už Trestný poriadok v súčasnosti nepozná (uznesenie ústavného súdu z 28. októbra 2021, sp. zn. II. ÚS 513/2021, bod 59.; po nevyhnutnej úprave). Aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva, ak bol sudca činný v prípravnom konaní pri rozhodovaní o väzbe, tak táto okolnosť ho bez ďalšieho v danej trestnej veci nediskvalifikuje z konania a rozhodovania o podanej obžalobe (k tomu pozri napr. rozsudky vo veciach: Sainte-Marie proti Francúzsku zo 16. decembra 1992, sťažnosť č. 12981/87, body 32.-34., Padovani proti Taliansku z 26. februára 1993, sťažnosť č. 13396/87, body 28.-29., Nortier proti Holandsku z 24. augusta 1993, č. 13924/88, bod 35. a Saraiva de Carvalho proti Portugalsku z 22. apríla 1994, sťažnosť č. 15651/89, body 36.-40.). V tomto ohľade si je nutné uvedomiť, že súdy ako k tomu zmocnené orgány pri svojom rozhodovaní dôsledne rozlišujú medzi „prostým“ podozrením v rámci konania o väzbe v zmysle § 71 ods. 1 Trestného poriadku a záverom o vine obžalovaného po vykonaní dokazovania.

Na margo poznámky, že zaujatosť senátu 5 T najvyššieho súdu preukazuje ich vopred prijatý odmietavý postoj k obžalovaného námietkam týkajúcich sa väzby, žiada sa v krátkosti uviesť, že pomer k veci nemožno odvodzovať ani z postupu, ktorému predchádza interpretácia práva (v tomto prípade vyjadrená

v odôvodnení napadnutého uznesenia), ktorá sa nezhoduje s názorom strany konania (k tomu pozri rozhodnutie uverejnené v Zbierke pod č. 68/2009-I.).

Vo zvyšku (predovšetkým pokiaľ ide o argumentáciu týkajúcu sa získavania podkladov JUDr. Jurajom Klimentom k jeho vyjadreniu k ústavnej sťažnosti) a konkrétnostiach stačí odkázať na odôvodnenie napadnutého uznesenia, ktoré v žiadnom prípade nemožno označiť za nepreskúmateľné, nakoľko zrozumiteľným spôsobom dáva odpoveď na všetky podstatné námietky, ktoré pred ním odzneli.

S poukazom na vyššie rozvedené úvahy iný senát najvyššieho súdu ako nedôvodnú zamietol sťažnosť obžalovaného pplk. Ing. P. O..

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 2.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.